

KRONIKA

1971 m. lapkričio mėn. vyko LTSR aukštųjų mokyklų studentų mokslo darbų apžiūra. LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos diplomais apdovanoti: lietuvių kalbos ir literatūros specialybės V k. stud. S. Vasiliauskaitė už darbą „Kretingiškių tarmės prozodijos ypatybės“ (moksl. vad. doc. A. Girdenis) – I vieta ir IV k. stud. J. Karaciejus už darbą „Šis tas apie lietuvių pravardes“ (moksl. vad. dr. V. Urbutis) – II vieta.

1972 m. kovo 1–4 d. vyko dvidešimt ketvirtoji VVU studentų mokslinė konferencija, skirta TSRS įkūrimo 50-mečiui.

Lietuvių kalbos sekcijoje (mokslinis vadovas prof. dr. Z. Zinkevičius, sekcijos pirmininkė R. Bagvilaitė) buvo perskaityta 11 pranešimų.

Pirmoji vieta paskirta II k. stud. R. Bagvilaitei už darbą „Kai kurios ginčytinos žemaičių varniškių tarmės ypatybės“ (moksl. vad. doc. A. Girdenis).

Antroji vieta – III k. stud. S. Krinickaitė už darbą „Naudininko formos Sirvydo „Punktuose sakymų“ (moksl. vad. prof. dr. Z. Zinkevičius).

Trečioji vieta – II k. stud. S. Valentui už darbą „Kupiškėnų žemutinių balsių audininis tyrimas“ (moksl. vad. doc. A. Girdenis).

1972 m. balandžio 20 d. Vilniaus V. Kapusko universiteto Filologijos fakulteto mokslinių laipsnių teikimo tarybos posėdyje Lietuvių kalbos katedros dėstytojas Kazimieras Juozas Ambrasas apgynė filologijos mokslų kandidato laipsnio disertaciją „Kai kurie lie-

tuvių kalbos substitucijos klausimai (gretinama su anglų kalba vertimo aspektu)“. Vadovas – prof. dr. V. Mažiulis. Oficialieji oponentai: prof. dr. Z. Zinkevičius ir filol. m. kand. L. Pažūsis).

Disertaciją recenzavo Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto Lietuvių kalbos ir literatūros ir Užsienio kalbų katedros.

K. Ambraso disertacijoje sinchroniškai apžvelgiama leksinė lietuvių kalbos substitucijos priemonių sistema, nustatomas jos panašumas ir skirtumas su panašia anglų kalbos priemonių sistema, vertimo aspektu nagrinėjama, kokiomis priemonėmis reiškiamas vienas iš pasikartojančių formaliųjų anglų kalbos elementų *it*, įeinančių į emfatinio *it/be/ that* tipo junginio sudėtį, ir kokie yra šio junginio funkciniai atitikmenys vertimo kalboje.

Darbo įžangoje aptariami vertimo teorijos ir praktikos reikalai Lietuvoje, taip pat liečiami vertimo metodikos ir terminologijos klausimai.

Pirmojoje dalyje nagrinėjamos anglų kalbos substitucijos priemonės, antroje – lietuvių kalbos leksinių substitutų sistema, trečiojoje – anglų kalbos emfatinės *it/be/ that* tipo konstrukcijos funkciniai atitikmenys lietuvių kalboje.

Teoriniai darbo teiginiai grindžiami vertimo teorija, lyginamąja stilistika, bendrosios ir struktūrinės kalbotyros laimėjimais.

*

1972 m. liepos mėn., kaip ir kiekvienais metais, VVU Lietuvių kalbos ir literatūros specialybės II k. studentai rinko dialektologinę, leksikografinę ir toponiminę medžiagą.

█ Rietavo, Kantaučių ir Kulių apylinkėse (Plungės raj.) dirbusiems studentams vadovavo doc. A. Girdenis. Kulių apylinkėse pastebėta balsių asimiliacija, Rietave – labai nereguliarus kirčio atitrūkimas.

Ypač gerai dirbo R. Kasparas: surinko per 300 vietovardžių.

Dubičiuose, Rudnioje, Kaniavoje (Varenos raj.) dirbo e. doc. p. A. Pupkio vadovaujama grupė. Daugiausia domėtasi daugiakalbyste, kuria galima paaikškinti nemaža šnektų fonetikos reiškinių. Čia (ypač Dubičiuose) akivaizdžiai matyti, kad priebalsių depalatalizacija yra interferencijos padarinys.

Nemaža studentų grupė dirbo LTR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institute (vadovė – filol. m. kand. A. Kučinskaitė). Buvo perrašinėjama, tvarkoma žodyno kortelė, renkami žodžiai iš senųjų lietuvių kalbos paminklų.

E. Eidukaitienė

Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto Eksperimentinės fonetikos ir kalbos psichologijos laboratorija 1972 m. išleido eksperimentinės fonetikos ir kalbos psichologijos koliokviumo medžiagos V tomą (288 p.), pavadintą „Garsai, priegaidė, intonacija“ (ats. redaktorius doc. A. Pakerys). Leidinyje skelbiama 18 straipsnių, kuriuos parašė Vilniaus pedagoginio instituto ir kitų aukštųjų mokyklų bei mokslo įstaigų darbuotojai. Visi straipsniai paskirstyti į tokius 4 leidinio skyrius: 1. Garsai, fonemos ir raidės; 2. Skiemuo, kirtis, priegaidė; 3. Ritmas ir intonacija; 4. Metodologiniai klausimai.

*

1972. m. balandžio 17–18 d. vyko Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto XXVII Studentų mokslinės draugijos konferencija, skirta TSRS įkūrimo 50-osioms metinėms. Lietuvių kalbos sekcijoje (vadovas e. prof. p. V. Grinaveckis) buvo perskaityti 5 pranešimai.

Lietuvių kalbos ir literatūros fakulteto IV kurso studentei L. Venclovaitei už darbą „Alizavos apylinkių vietovardžiai“ (moksl. vad. vyr. dėst. K. Kuzavinis) Lietuvos TSR aukš-

tųjų mokyklų studentų mokslo darbų apžiuroje paskirta I vieta, o IV kurso studentei G. Jarušaitytei už darbą „Kai kurių lietuvių kalbos prielinksnių konstrukcijų su galininkiniais prielinksniais sinoniminis vartojimas su kitomis prielinksninėmis konstrukcijomis bei linksniais“ (moksl. vad. doc. B. Kalinauskas) paskirta II vieta.

1972 m. liepos 5–25 d. vyko VVPI Lietuvių kalbos ir literatūros fakulteto studentų mokslinės tiriamosios ekspedicijos. Ekspedicijai į Kelmės rajoną vadovavo e. prof. p. V. Grinaveckis. Joje dalyvavo 15 Lietuvių kalbos ir literatūros fakulteto III kurso studentų. Tirta Tytuvėnų, Saudininkų ir Pagrižuvio tarmė. Patikslinta žemaičių ir aukštaičių tarmės riba, einanti pro Tytuvėnus, ištyrinėtos kai kurios iki šiol nepastebėtos fonetinės tarmės ypatybės ir užrašyta nemaža tarminių tekstų.

Ekspedicijai į Ukmergės rajoną vadovavo e. doc. p. Ž. Urbonavičiūtė. Ekspedicijoje dalyvavo 9 studentai. Jie rinko Deltuvos ir Taujėnų apylinkių vietovardžius, užrašė nemaža žodžių „Lietuvių kalbos žodynui“ ir tarminių tekstų.

A. Sriubienė

*

Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto dėstytojų mokslinėje konferencijoje, skirtoje TSRS 50-mečiui, 1972.VI.12–13 Lietuvių kalbos sekcijoje perskaityti šie pranešimai¹: vyr. dėst. R. Petkevičienė „Lietuvių kalbos žodžio pradžios fonemos“, vyr. dėst. M. Kuosienė „Kai kurios veiksmazodžio lyti vartojimo ypatybės“, doc. V. Sirtautas „Dėl veiksnio sąvokos“, doc. Č. Grenda „Apie bendratį – daiktavardžio ekvivalentą“, e. doc. p. J. Barauskaitė „Daiktavardžio kilmininko, reiškiančio atributinius santykius, stilistinės ypatybės“, doc. K. Župerka „Konstrukcijų nominatyvus cum participio (activi) ir šalutinių sakinių sinonimika“, vyr. laborantė A. Bitinienė „Kuriosne-kurios statistinės funkcinių stilių skirtybės“.

Z. Prosevičienė

¹ Mokslinės konferencijos, skirtos TSRS 50-mečiui, pranešimų tezės, Šiauliai, 1972, p. 88–105.